

**SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO
TARNYBA**

**AUDITO ATASKAITA
VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS MOSĖDŽIO PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
CENTRO VALDYMAS IR LĖŠŲ PANAUDOJIMAS**

2023 m. birželio 21 d. Nr. KADV3-4
Skuodas

Su ataskaita galima susipažinti Skuodo rajono savivaldybės interneto puslapyje www.skuodas.lt

TURINYS

IŽANGA.....	3
AUDITO REZULTATAI.....	5
1. Įstaigos valdymas	5
1.1. Įstaigos Įstatai neįregistruoti, o kolegialūs valdymo organai nesudaryti.....	5
1.2. Valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas patvirtinti netinkamai	7
1.3. Strateginis veiklos planas įgyvendinamas tik iš dalies	8
1.4. Nekilnojamojo turto valdymas nesutvarkytas.....	9
1.5. Finansinių ataskaitų rengimas turi trūkumų.....	9
1.6. Informacija interneto svetainėje reguliariai neatnaujinama	10
2. Lėšų naudojimas įstaigoje	11
2.1. Įstaigos pajamos išaugo	11
2.2. Įstaigos sąnaudų struktūra keitėsi minimaliai	13
2.3. Darbo užmokesčio nustatymo dokumentai neatitinka teisės aktų reikalavimų	14
2.4. Tik dalis viešųjų pirkimų vykdoma efektyviai	16
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	21
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	23
PRIEDAI	26
Santrumpos ir sąvokos.....	26
Audito apimtis ir metodai.....	27

IŽANGA

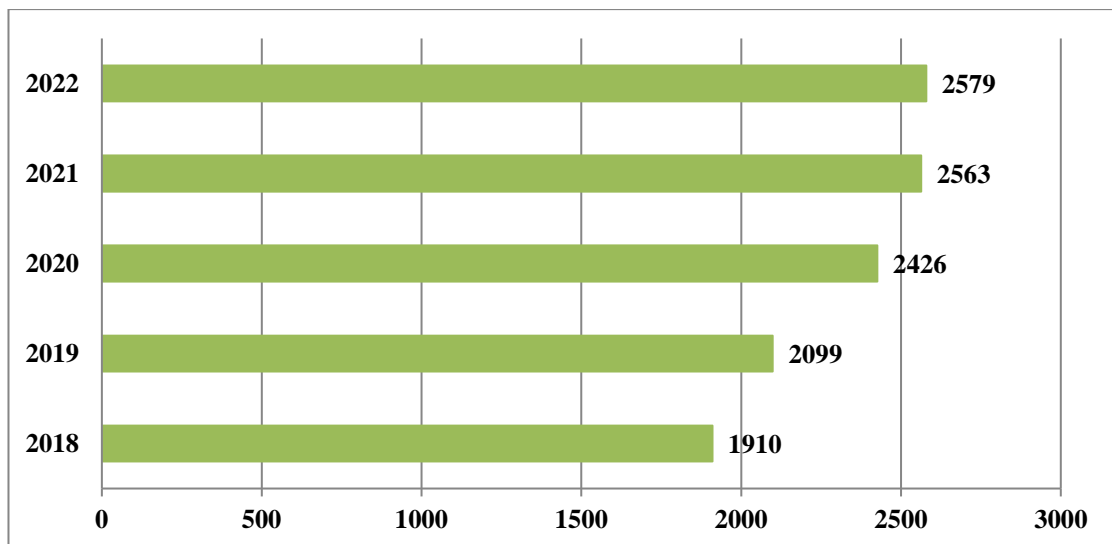
Audito svarba

Viešoji įstaiga Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras (toliau – Mosėdžio PSPC) yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės sveikatos priežiūros srityje veikiantis viešasis juridinis asmuo, teikiantis asmens sveikatos priežiūros paslaugas pagal suteiktas licencijas, kurio tikslas – prieinamų ir tinkamų sveikatos priežiūros paslaugų suteikimas. Pagrindiniai įstaigos veiklos uždaviniai: teikti saugias ir kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas; teikti nespacializuotas, kvalifikuotas pirminės asmens sveikatos priežiūros ambulatorines pasaugas, pagal įstaigos galimybes gerinti asmenų sveikatą, tenkinti jų poreikius ir interesus¹.

Mosėdžio PSPC steigėja yra Skuodo rajono savivaldybės taryba. Anksčiau dalininko teises ir pareigas pagal Skuodo rajono savivaldybės tarybos įgaliojimą įgyvendino Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktorius, o nuo š. m. balandžio 18 d. Meras įgaliotas² koordinuoti ir kontroliuoti viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą bei įgyvendinti juridinio asmens dalyvio turtines ir neturtines teises bei pareigas. Atskiru sprendimu³ Savivaldybės taryba pavedė Merui sudaryti kolegialius organus viešosiose įstaigose, tvirtinti jų metinių ataskaitų rinkinius bei nustatyti viešųjų įstaigų vidaus kontrolės tvarką.

Mosėdžio PSPC yra viena iš dviejų Savivaldybės tarybos įsteigtų pirminę asmens sveikatos priežiūros paslaugas Skuodo rajone teikiančių įstaigų. Prie Mosėdžio PSPC prisirašiusių gyventojų skaičius nuo 2018 m. išaugo 35 proc. ir 2022 m. pabaigoje siekė 2579 gyventojus (žr. 1 pav.).

1 pav. Prie Mosėdžio PSPC prisirašiusių gyventojų skaičius 2018–2022 m.

Parengė Kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC ir Valstybinės ligonių kasos duomenis⁴.

¹ Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-07-09 įsakymas Nr. A1-457 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“.

² LR Vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533(aktuali redakcija nuo 2023-04-01), 37 str. 2d. 9 p.

³ Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023-05-25 sprendimas Nr. T9-91 „Dėl pavedimo Skuodo rajono savivaldybės merui vykdyti Skuodo rajono savivaldybės tarybos įgaliojimus“.

⁴ Ligonių kasa, <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/informacija-gydymo-istaigoms-ir-partneriams/sutarcium-sudarymas-su-ligoniu-kasa/gydymo-istaigoms/prisirasiusu-gyventoju-skaicius-2/klaipe-dos-teritorine-ligoniu-kasa-16>

Nuo 2018 m. prisirašiusių prie Mosėdžio PSPC gyventojų padaugėjo 669 gyventojais. Tikėtina, kad įstaiga užtikrina pakankamai kokybišką asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, todėl gyventojai vis dažniau savo sveikatos priežiūrą patiki Mosėdžio PSPC gydytojams ir slaugytojams.

Viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro valdymo ir lėšų panaudojimo auditas (toliau – Auditas) atliktas vykdant Skuodo rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2023 metų veiklos planą. Auditą atliko kontrolierė Neringa Stasiūtė ir vyriausioji patarėja Sima Jablonskienė.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro valdymas ir lėšų panaudojimas yra efektyvus ir ekonomiškąs.

Mosėdžio PSPC teikiamos medicininės paslaugos šio audito metu nevertinamos.

Pagrindiniai audito metu vertinti klausimai:

– Ar įstaigos valdymas efektyvus?

– Ar įstaigos lėšos naudojamos efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai?

Audituojamas subjektas – Viešoji įstaiga Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras.

Audituojamas laikotarpis – 2021–2022 m., siekiant pateikti palyginamąją informaciją naudoti 2018–2020 m. duomenys.

Audito metu įrodymai surinkti vadovaujantis nuostata, kad audituojamas subjektas pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus. Jei audituojamas subjektas prašomų dokumentų nepateikė, laikoma, kad jų nėra.

Auditas atliktas pagal Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁵.

Audito apimtis ir metodai plačiau pateikti ataskaitos 2 priede.

⁵ 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“,

https://www.vkontrole.lt/INTOSAI_standartai/ISSAI_3000_2016_LTv3_2018_07_02.pdf.

AUDITO REZULTATAI

1. Įstaigos valdymas

1.1. Įstaigos Įstatai neįregistruoti, o kolegialūs valdymo organai nesudaryti

➤ *Steigėjo patvirtinti Įstatai neįregistruoti teisės aktų nustatyta tvarka.*

Juridiniai asmenys veikia pagal savo steigimo dokumentus⁶, kuriuos būtina teisės aktų nustatyta tvarka įregistruoti Juridinių asmenų registre. Mosėdžio PSPC įstatai paskutinį kartą buvo patvirtinti 2021 metais⁷. Steigėjo sprendime įstaigos direktoriui buvo suteiktas įgaliojimas pasirašyti patvirtintus Įstatus ir juos įregistruoti teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau Įstatai iki šiol nėra įregistruoti⁸. Audito metu nustatėm, kad įstaiga savo interneto svetainėje skelbė 2013 metų redakcijos įstatus, atsakingi darbuotojai paaiškino, jog nieko nežino apie naujai patvirtintus Įstatus, todėl nei užregistruoti juos galėjo, nei paskelbti. Šį teiginį galima pagrįsti dokumentų valdymo sistemoje „Kontora“⁹ esančia informacija, t. y. dokumento rengimo veiklos žurnale nėra jokios žymos apie tai, kad įsakymas būtų perduotas elektroniniu paštu įstaigos vadovui. Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad komunikacija tarp įstaigos administracijos ir steigėjo yra neefektyvi, todėl savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai būtina atidžiau kontroliuoti savo sprendimų įgyvendinimą, o įstaigos vadovui aktyvinti komunikaciją su Savivaldybės administracijos specialistais.

➤ *Nebuvo užtikrintas tinkamas kolegialių organų ir medicinos etikos komisijos darbas.*

LR Sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme¹⁰ (toliau – Įstatymas) nustatyta, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigos privalo turėti šiuos kolegialius valdymo organus: stebėtojų tarybą, gydymo tarybą ir slaugos tarybą. Įstaigos įstatuose¹¹ nurodyta, kad sprendimą dėl stebėtojų tarybos sudarymo priima Savivaldybės taryba (dabar Savivaldybės tarybos pavedimu¹² – Meras), o dėl slaugos ir gydymo tarybų – įstaigos vadovas.

Audito metu nustatyta, kad įstaigoje 2021–2022 metais buvo sudaryta tik stebėtojų taryba, kiti minėti kolegialūs organai nebuvo sudaryti ir faktiškai neatliko Įstatyme ir Įstatuose nustatytų funkcijų.

⁶ LR Civilinis kodeksas, 2.46 str.

⁷ Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-07-09 įsakymas Nr. A1-457 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“.

⁸ VĮ Registrų centras (vieša juridinių asmenų paieška), [VI Registrų centras \(registrucentras.lt\)](http://VI.Registrucentras.lt)

⁹ Dokumentų valdymo sistema „Kontora“, [Kontora \(skuodas.lt\)](http://Kontora.skuodas.lt)

¹⁰ LR Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, 1996-06-06 Nr. I-1367, 30 str. 2 d.

¹¹ Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-07-09 įsakymas Nr. A1-457 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“, 48, 58 ir 65 p.

¹² Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023-05-25 sprendimas Nr. T9-91 „Dėl pavedimo Skuodo rajono savivaldybės merui vykdyti Skuodo rajono savivaldybės tarybos įgaliojimus“.

➤ ***Stebėtojų tarybos sudėtis neatitinka Įstatymo ir galiojančių Įstatų reikalavimų.***

Mosėdžio PSPC stebėtojų taryba paskutinį kartą patvirtinta 2020 m. gegužės 28 d.¹³. Steigėjo sprendime nurodyta, kad stebėtojų tarybą sudaro 4 asmenys: 2 asmenys deleguoti įstaigos steigėjo, likę nariai deleguoti visuomenės ir darbuotojų.

Stebėtojų tarybos sudarymo metu galiojusioje įstatymo redakcijoje¹⁴ buvo nustatyta, kad *stebėtojų taryba turi būti sudaroma iš dviejų įstaigos steigėjo bendru sprendimu paskirtų atstovų; vieno savivaldybės, kurios teritorijoje yra įstaiga, tarybos paskirto tarybos nario; vieno savivaldybės, kurios teritorijoje yra įstaiga, tarybos paskirto visuomenės atstovo ir įstaigos sveikatos priežiūros specialistų profesinių sąjungų paskirto vieno atstovo.*

Įstaigos įstatuose¹⁵, kurie galiojo tuo metu, kai buvo sudarinėjama stebėtojų taryba, taip pat nurodyta, kad vienas iš stebėtojų tarybos narių turi būti tarybos paskirtas tarybos narys. *Taigi* darytina išvada, kad 2020 metais sudaryta stebėtojų taryba neatitinka Įstatymo ir Įstatuose keliamų reikalavimų, nes į stebėtojų tarybos sudėtį nėra įtrauktas tarybos paskirtas tarybos narys. Vis dėlto pažymėtina, kad Savivaldybės administracijos specialistai rengdami sprendimo projektą atsižvelgė į tai, kad tuo metu buvo gautas Vyriausiosios rinkimų komisijos raštas¹⁶, kuriame buvo pateiktas išaiškinimas, jog savivaldybių tarybų nariai nuo 2020 m. vasario 1 d. nebegali eiti LNSS įstaigų stebėtojų tarybų narių pareigų, nes LR Savivaldybių tarybų rinkimų įstatyme¹⁷ buvo nustatyta, kad savivaldybės tarybos nario pareigos yra nesuderinamos su tos viešosios įstaigos, kurios savininkė ar viena iš dalininkų yra savivaldybė, vienasmenio vadovo, kolegialaus valdymo ir kito organo nario pareigomis. Ši nuostata neleido savivaldybės tarybos nariui būti viešosios įstaigos kolegialaus valdymo arba kito kolegialaus organo nariu, o tai prieštaravo Įstatymo 33 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatomis, kur buvo nustatyta, kad vienas iš LNSS įstaigos stebėtojų tarybos narių turi būti tarybos paskirtas tarybos narys.

Minėtų konkuruojančių nuostatų kolizija buvo pašalinta priėmus Įstatymo pakeitimo įstatymą¹⁸, kuris įsigaliojo 2020 m. spalio 1 d. Šioje Įstatymo redakcijoje buvo nustatyta, kad LNSS viešosios įstaigos stebėtojų taryba sudaroma iš:

- dviejų LNSS viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos paskirtų asmenų;
 - dviejų savivaldybės, kurios teritorijoje yra įstaigos buveinė, tarybos paskirtų asmenų;
 - vieno įstaigos pagal LR Darbo kodeksą veikiančio darbuotojų atstovo paskirto asmens.
- Stebėtojų tarybos narių kadencijų skaičius nėra ribojamas.

Taigi atsižvelgiant į teisinio reguliavimo pakeitimus, dar 2020 metų pabaigoje turėjo būti priimtas sprendimas dėl Mosėdžio PSPC stebėtojų tarybos sudėties pakeitimo. Tiek ankstesnėje, tiek dabartinėje Įstatymo redakcijoje stebėtojų taryba turėjo būti sudaryta iš 5 narių, kas leidžia sprendimus priimti paprasta balsų dauguma. Esant lyginiam tarybos narių skaičiui, tai padaryti gali būti sudėtinga, nes yra tikimybė, kad balsai pasiskirstys vienodai.

¹³ Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2020-05-28 sprendimas Nr. T9-118 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro stebėtojų tarybos sudarymo“.

¹⁴ LR Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, 1996-06-06 Nr. I-1367, 33 str. 3 d.

¹⁵ Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013-10-02 įsakymas Nr. A1-710 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“, 46 p.

¹⁶ LR Vyriausiosios rinkimų komisijos 2020-02-13 raštas Nr. 2-157 (2.20) „Dėl savivaldybių tarybų rinkimų ir sveikatos priežiūros įstaigų įstatymų kolizijos“.

¹⁷ LR Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-532 (galiojo iki 2022-09-01), 91 str. 1 d.

¹⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 10, 20, 22, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 46, 55, 56 straipsnių pakeitimo ir 31 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas, 10 str.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 2021 metais buvo patvirtinti naujos redakcijos Mosėdžio PSPC įstatai, kuriuose stebėtojų tarybos sudėtis atitinka galiojančio įstatymo nuostatas, tačiau net tada sprendimas dėl stebėtojų tarybos sudėties papildymo arba pakeitimo nebuvo priimtas.

➤ ***Kiti kolegialūs organai – gydymo taryba ir slaugos taryba – nesudaryti.***

Efektyvesniam asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui užtikrinti įstaigoje turi būti sudaromos gydymo ir slaugos tarybos. Audito procedūrų metu nustatyta, kad Mosėdžio PSPC vadovas nei gydymo tarybos, nei slaugos tarybos, kaip to reikalauja Įstatymas ir Įstatai, nesudarė. Atitinkamai nėra parengti ir patvirtinti šių tarybų darbo reglamentai.

➤ ***Medicinos etikos komisija taip pat nesudaryta.***

Asmens sveikatos priežiūros įstaigoje turi būti sudaroma medicinos etikos komisija, kurios kompetencija yra nagrinėti sveikatos priežiūros specialistų elgesio ir kitus etikos klausimus, kontroliuoti kaip yra laikomasi medicinos etikos klausimų įstaigoje¹⁹. Audito metu buvo nustatyta, kad medicinos etikos komisija įstaigoje nėra sudaryta.

Interneto svetainėje yra skelbiamas Mosėdžio PSPC darbuotojų elgesio kodeksas²⁰, kuris neatitinka galiojančių teisės aktų reikalavimų. Be to, šis skelbiamas dokumentas nėra patvirtintas įstaigos vadovo.

1.2. Valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas patvirtinti netinkamai

Viešosios įstaigos valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo tvirtinimas priskiriamas dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos įgaliojimų sričiai.²¹ Audito laikotarpiu Mosėdžio PSPC dalininko teises ir pareigas pagal Skuodo rajono savivaldybės tarybos įgaliojimą įgyvendino Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktorius²², šiuo metu pagal galiojančią teisinę reglamentavimą šias teises ir pareigas įgyvendina Meras²³. Atkreipiame dėmesį, kad būtina aktualizuoti įstaigos įstatus ir nurodyti, kad savininko teises ir pareigas nuo šiol įgyvendins Meras.

Audito metu buvo nustatyti šie neatitikimai:

- Įstaigos valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas patvirtinti nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų, t. y. buvo tvirtinami įstaigos direktoriaus įsakymu, o ne Savivaldybės administracijos direktoriaus, kuris 2021–2022 metais įgyvendino įstaigos dalininko teises ir pareigas, sprendimu.
- Valdymo struktūroje nėra nurodyti direktoriaus pavaldumo ir atskaitomybės ryšiai su stebėtojų, gydymo, slaugos tarybomis bei medicinos etikos komisija.

Visi darbuotojai įstaigoje pavaldūs direktoriui, turi pareiginius nuostatus, tinkamai su jais susipažinę, tik būtina suvienodinti terminų „pareiginiai nuostatai“ ir „pareigybės aprašymas“

¹⁹ LR Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas, 1996-06-06 Nr. I-1367, 35 str. 1 d.

²⁰ Mosėdžio PSPC darbuotojų elgesio kodeksas [Darbuotojų elgesio kodeksas – VšĮ Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras \(mosedziopspc.lt\)](https://www.mosedziopspc.lt/)

²¹ LR Vyriausybės 2007-09-26 nutarimas Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“, 2.5.1.4. p.

²² Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-07-09 įsakymas Nr. A1-457 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“, 4 p.

²³ LR Vietos savivaldos įstatymas, 27 str. 2 d. 9 p.

naudojimą, taip pat nurodyti pavaldumo ryšius. Pažymėtina, kad pareigybių sąrašas turi būti atnaujinamas pagal aktualią situaciją įstaigoje.

1.3 Strateginis veiklos planas įgyvendinamas tik iš dalies

Savivaldybės taryba įgyvendindama viešosios įstaigos dalininkės (savininkės) teises²⁴ patvirtino²⁵ Mosėdžio PSPC 2021–2023 metų strateginį veiklos planą (toliau – Strateginis planas). Strateginiame plane nustatyti ilgalaikiai tikslai ir uždaviniai, tačiau įstaiga patvirtintą Strateginį planą savo veikloje naudoja ribotai, nors ir pakankamai efektyviai siekia jame nustatytų tikslų.

Strateginiame plane nustatyti ilgalaikiai tikslai:

- užtikrinti ir nuolat gerinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir jos valdymą. Tobulinti paslaugų teikimo organizavimą, jų apimtį, prieinamumą ir asortimentą;
- gerinti Mosėdžio PSPC infrastruktūrą, sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygas;
- diegti naujausias technologijas, plėsti informacinių technologijų naudojimą;
- didinti darbuotojų motyvaciją ir jų darbo našumą;
- skatinti ir remti darbuotojų profesinį tobulėjimą;
- didinti ūkinės ir finansinės veiklos efektyvumą.

Ilgalaikių tikslų siekimui nustatyti uždaviniai:

- gerinti profilaktinių programų vykdymą;
- užtikrinti asmens sveikatos priežiūros efektyvumą;
- vykdyti asmens sveikatos priežiūros kokybės ir pacientų saugos atitikties nustatytiems reikalavimams tyrimus;
- pradėti teikti naujas paslaugas;
- pagerinti darbo sąlygas dirbantiems, saugumą pacientams;
- pagerinti diagnostiką ir gydymą.

Strateginis planas Mosėdžio PSPC interneto svetainėje neskelbiamas, veiklos ataskaitose įstaigos veikla su Strateginiu planu nesiejama, Strateginis planas neatnaujinamas, nenustatytos priemonės ir vertinimo rodikliai. Metiniai veiklos planai nerengiami. Veiklos ataskaitose (2021 metų ir 2022 metų) bendrai nurodyti tikslai ir uždaviniai, todėl negalima nustatyti kokio tikslų ir kokie uždaviniai keliami tikslams pasiekti.

²⁴ LR Vietos savivaldos įstatymo 16 str. 4 d. (priėmimo laikotarpiu galiojusi įstatymo redakcija), Mosėdžio PSPC įstatų patvirtintų Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-07-09 įsakymu Nr. A1-457 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro įstatų patvirtinimo“. Nuo 2023-04-19 Savivaldybės meras įgyvendina juridinio asmens dalyvio turtines ir neturtines teise bei pareigas viešąsias paslaugas teikiančiuose subjektuose (LR Vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533).

²⁵ Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2021-05-27 sprendimas Nr. T9-109 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro 2021–2023 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.

1.4. Nekilnojamojo turto valdymas nesutvarkytas

Pirminę asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros veiklą Mosėdžio PSPC vykdo patalpose adresu Mosėdžio mstl., Skuodo g. 2. Iki 2020 metų pabaigos Mosėdžio PSPC patalpas valdė pagal panaudos sutartį, pasikeitus teisės aktams patalpos buvo perduotos pagal patikėjimo sutartį²⁶. Pažymėtina, kad notarinė turto patikėjimo teisės sutartis²⁷ sudaryta tik 2022-03-10 ir tik tada patikėjimo teisė įregistruota Nekilnojamojo turto registre (VĮ Registrų centras). Mosėdžio PSPC informavo, kad ir 2020 metais turto patikėjimo sutartis juos pasiekė pakankamai pavėluotai, todėl įstaiga dėl įvairių su įstaiga susijusių dokumentų pateikimo turi priekaištų Savivaldybės administracijai.

Visuose Mosėdžio PSPC dokumentuose (Įstatuose, Strateginiame plane, veiklos ataskaitose, išskyrus 2022 metų veiklos ataskaitą, ir kt.) nurodoma, kad Mosėdžio PSPC veiklą vykdo ir dviejuose medicinos punktuose: Rukų ir Šauklių. Realiai šituose medicinos punktuose veikla nevyksta, tačiau pagrindinis dokumentas – Įstatai – iki šiol nepakeisti.

Rukų medicinos punkto veiklai 2003 metais pagal panaudos sutartį²⁸ neterminuotai perduotos patalpos adresu Rukų km., Žemaičių g. 29. Veiklos Mosėdžio PSPC Rukų medicinos punkte nevykdo, tačiau patalpos Savivaldybei negrąžintos. Už sunaudotą elektrą šiose patalpose Mosėdžio PSPC išrašo sąskaitas faktūras biudžetinei įstaigai Skuodo rajono kultūros centrui.

Šauklių medicinos punkto veiklai patalpos adresu Šauklių k., Mosėdžio g. 55 pagal panaudos sutartį²⁹ Mosėdžio PSPC perduotos 2015 metais, o 2020 metais grąžintos³⁰ Savivaldybei.

1.5. Finansinių ataskaitų rengimas turi trūkumų

Finansinės ataskaitos sudaromos vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau - VSAFAS). Siekiant, kad finansinėse ataskaitose būtų teisingai rodomas viešojo sektoriaus subjekto turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos ir sąnaudos, turi būti pasirenkama ir taikoma apskaitos politika. Mosėdžio PSPC apskaitos politikos neturėjo iki 2022 m. spalio 24 d. Tą dieną patvirtinti buhalteriniai tvarkos aprašai³¹ (prilyginami apskaitos politikai), tačiau tvarkos aprašai parengti ir patvirtinti neatsižvelgiant į įstaigos veiklą ir net neperžiūrėjus juose esančios informacijos (daug kur aprašomi pedagogai, mokykla, centralizuotos apskaitos vadovo atsakomybė, kuro normų nustatymas autobusams, bortiniams sunkvežimiams ir vilkikams, ir kt.), kuri kartais net nesusijusi su buhalterija (pvz., dokumentacijos plano rengimas, dokumentų ekspertizė

²⁶ 2020-12-23 Skuodo rajono savivaldybės turto patikėjimo sutartis Nr. R5-955, 2020-12-23 Skuodo rajono savivaldybės turto perdavimo ir priėmimo aktas Nr. R5-957, Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2020-12-19 sprendimas Nr. T9-216 „Dėl turto perdavimo valdyti pagal patikėjimo sutartį“.

²⁷ 2022-03-10 Turto patikėjimo teisės sutartis, notarinio registro Nr. 2515.

²⁸ 2003-09-08 Savivaldybės turto panaudos sutartis Nr. R6-(08-87), Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003-08-28 sprendimas Nr. T9-103 „Dėl patalpų suteikimo viešajai įstaigai Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras“.

²⁹ 2015-01-29 Negyvenamųjų patalpų panaudos sutartis Nr. R5-122, Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2015-01-29 sprendimas Nr. T9-15 „Dėl negyvenamųjų patalpų perdavimo pagal panaudos sutartį viešajai įstaigai Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centrui“.

³⁰ 2020-12-22 Skuodo rajono savivaldybės turto perdavimo ir priėmimo aktas Nr. R5-951.

³¹ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2022-10-24 įsakymas Nr. VI-45 „Dėl VŠĮ Mosėdžio PSPC buhalterinių tvarkos aprašų“.

ir pan.). Vienas iš aprašų – Veiklos kontrolės vykdymo tvarkos aprašas, kuriame aprašyti ir vidaus kontrolės procesai, tačiau šiuo metu nustatyti viešųjų įstaigų vidaus kontrolės tvarką yra vienas iš Savivaldybės tarybos pavedimų Merui.

Finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto parengimą detalizuoja 6-asis VSAFAS „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas“. Mosėdžio PSPC 2021 metų ir 2022 metų finansinių ataskaitų aiškinamųjų raštų bendrojoje dalyje ir apskaitos politikos dalyje nebuvo jokių pokyčių. Apskaitos politikos dalyje nurodomi negaliojantys arba VSS netaikomi teisės aktai, taip pat nenurodyta, kad įstaigoje taikoma apskaitos politika. Pastabų dalyje būtina paaiškinti reikšmingas sumas ir įvykius, o ne perrašyti aiškinamojo rašto lentelėse pateiktą informaciją. 2022 metų finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte paliktos klaidos įstaigos pajamų aiškinime (pastaba Nr. 21). Būtina atkreipti dėmesį ir prie 2023 metų finansinių ataskaitų parengti aiškų, minėto 6-ojo VSAFAS nuostatas atitinkantį, aiškinamąjį raštą.

Pažymėtina, kad metinių ataskaitų rinkinį – finansines ataskaitas ir veiklos ataskaitą – už 2023 metus tvirtins Meras³². Būtina, kad Savivaldybės gydytojas glaudžiau bendradarbiautų su sveikatos priežiūros įstaigomis ir informuotų apie su jų veikla susijusius svarbius pokyčius.

1.6. Informacija interneto svetainėje reguliariai neatnaujinama

Įstaigos privalo turėti interneto svetainę, kurioje būtų skleidžiama informacija apie jos vykdomą veiklą, funkcijas ir teikiamas paslaugas. Pagal Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo³³ reikalavimus skleidžiama informacija turi būti reguliariai atnaujinama, aktuali ir patikima. Audito metu buvo nustatyta, kad Mosėdžio PSPC interneto svetainė³⁴ bendruosius reikalavimus interneto svetainėms atitinka struktūros (formos) atžvilgiu, bet ne joje skelbiamos informacijos aktualumu (turinio). Pacientams nėra sudarytos sąlygos gauti patikimą ir aktualią informaciją apie įstaigos veiklą.

Audito metu nustatyti pagrindiniai neatitikimai:

- Interneto svetainės skyriuose ir jų srityse nenurodoma aktuali informacija. Pavyzdžiui, neskelbiami įstaigos vadovo ir darbuotojų kontaktiniai duomenys, Strateginis planas, skelbiami ne visi finansinių ataskaitų rinkiniai, nenurodomos pagrindinės veiklos sritys ir kita svarbi informacija.
- Ne visada skelbiama aktuali ir teisiškai galiojanti informacija. Pavyzdžiui, skelbiamoje mažos vertės pirkimų tvarkoje³⁵ pirkimų vertės nurodomos litais, o ne eurais. Šis tvarkos aprašas jau seniai nebeatitinka aktualaus teisinio reguliavimo. Be to, įstaigos vadovas 2017 m. ir 2022 m. tvirtino vidinius teisės aktus, nustatančius viešųjų pirkimų organizavimo įstaigoje taisykles.
- Pateikiamos neaktyvios ir neaktualios nuorodos į teisės aktus arba duomenų rinkinius. Pavyzdžiui, 2018–2019 m. korupcijos prevencijos programa, priemonių planas ir pan. Šie teisės aktai turėtų būti atnaujinti, nes jų galiojimo laikotarpis yra pasibaigęs.

³² Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023-05-25 sprendimas Nr. T9-91 „Dėl pavedimo Skuodo rajono savivaldybės merui vykdyti Skuodo rajono savivaldybės tarybos įgaliojimus“.

³³ LR Vyriausybės 2003-04-18 nutarimu Nr. 480 patvirtintas Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašas, 1 p.

³⁴ Mosėdžio PSPC interneto svetainė, [VŠĮ Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras – VŠĮ Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras \(mosedziopspc.lt\)](http://VSI.Mosedzio.pirmines.sveikatos.prieziuros.centras-VSI.Mosedzio.pirmines.sveikatos.prieziuros.centras(mosedziopspc.lt))

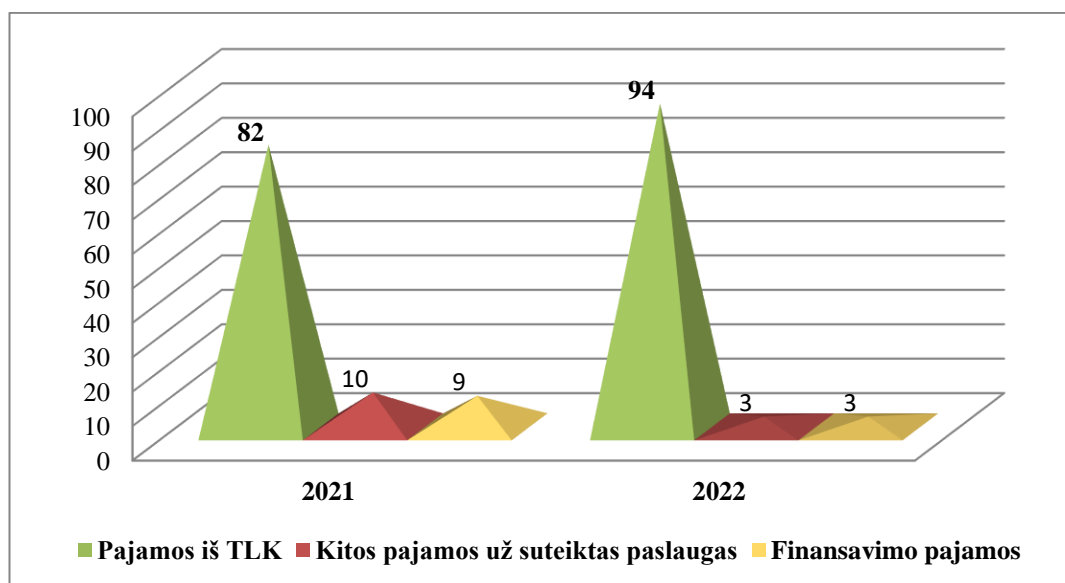
³⁵ Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-03-18 įsakymu Nr. 18 patvirtinta Mažos vertės pirkimo tvarka taikant įprastinę komercinę praktiką, [Viešieji pirkimai – VŠĮ Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras \(mosedziopspc.lt\)](http://Viesieji.pirkimai-VSI.Mosedzio.pirmines.sveikatos.prieziuros.centras(mosedziopspc.lt))

2. Lėšų naudojimas įstaigoje

2.1. Įstaigos pajamos išaugo

Mosėdžio PSPC 2021–2022 metais gavo pajamas iš TLK ir už įvairias teikiamas mokamas paslaugas, kurios nefinansuojamos iš TLK (profilaktiniai patikrinimai, vakcinos, papildomi tyrimai ir kt.), taip pat finansavimo pajamas iš valstybės ir savivaldybės (žr. 2 pav.).

2 pav. Mosėdžio PSPC gautos pajamos 2021–2022 metais (proc.)

Parengė Kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC duomenis.

Didžiausią dalį pajamų Mosėdžio PSPC gauna iš TLK, 2022 metais jos siekia 94 proc. visų pajamų. Pajamų struktūra pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Mosėdžio PSPC pajamų struktūra 2021–2022 m. (Eur)

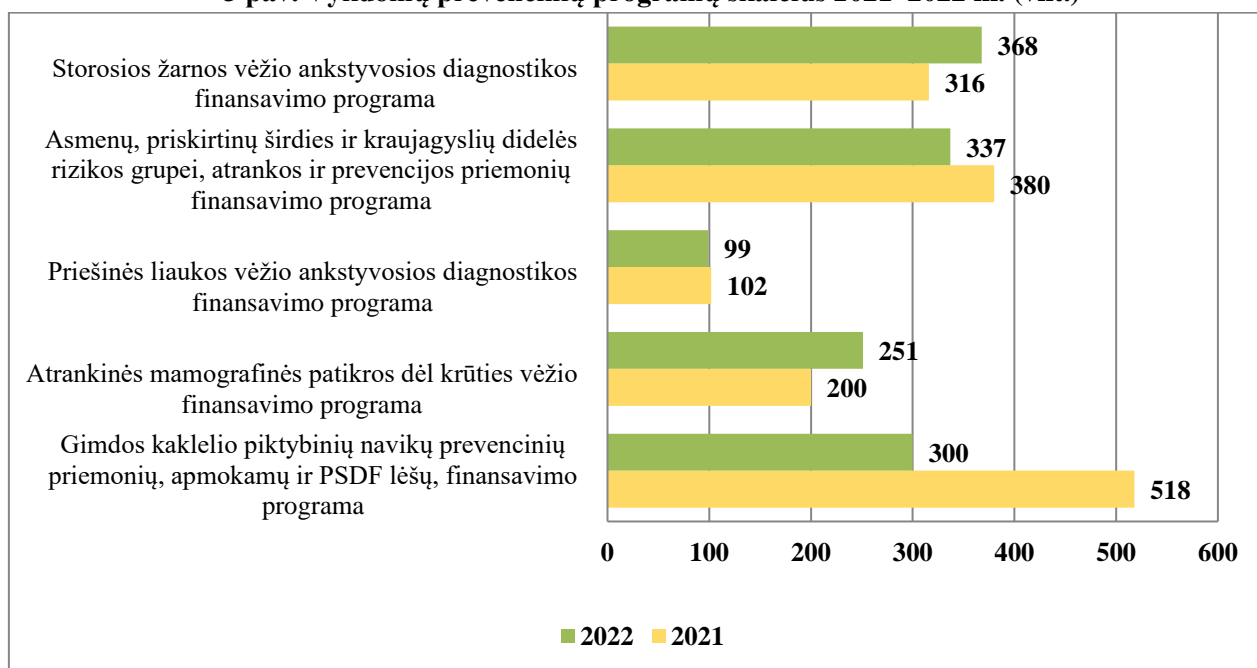
Pajamų pavadinimas	2021 m.	2022 m.
Pajamos už prisirašiusius gyventojus	222 505,10	251 532,53
Pajamos už skatinamąsias paslaugas	61 994,79	93 529,90
Pajamos už gerus šeimos gydytojo komandos darbo rezultatus	32 666,43	62 812,36
Pajamos už gerus odontologinės priežiūros darbo rezultatus	770,44	0
Pajamos už prevencinių programų vykdymą	17 385,90	18 281,29
Pajamos už COVID-19 ligos diagnostiką	0	1 216,47
Pajamos už ambulatorinės slaugos paslaugas namuose	56 628,28	371 296,03
Pajamos už mokamas paslaugas	46 495,13	27 240,81
Finansavimo pajamos	41 131,94	23 584,25
Iš viso pajamų	479 578,01	849 493,64

Parengė Kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC duomenis.

2022 metais Mosėdžio PSPC gavo 77 proc. (369,9 tūkst. Eur) daugiau pajamų palyginus su 2021 metais. 2022 metais didėjo visų rūšių gaunamos pajamos (išskyrus pajamas už mokamas paslaugas ir finansavimo pajamas). Ypatingai didėjo pajamos už ambulatorines slaugos paslaugas namuose, jos išaugo net 556 proc. (314,7 tūkst. Eur) palyginti su 2021 metais. Beveik dvigubai daugiau pajamų Mosėdžio PSPC gavo už gerus šeimos gydytojo komandos darbo rezultatus – 92 proc. (30,1 tūkst. Eur) daugiau lyginant su 2021 metais. Pajamos už prisirašiusius gyventojus 2022 metais padidėjo 13 proc. (29,0 tūkst. Eur), o pajamos už mokamas paslaugas ir finansavimo pajamos sumažėjo atitinkamai 41 proc. ir 33 proc.

Pajamos iš vykdomų prevencinių programų 2022 metais išliko beveik tokios pačios kaip ir 2021 metais – padidėjo 5 proc. lyginant su 2021 metais. Vykdytų programų skaičius pateiktas žemiau esančiame 3 paveiksle.

3 pav. Vykdomų prevencinių programų skaičius 2021–2022 m. (vnt.)

Parengė Kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC išrašytų Klaipėdos TLK sąskaitų duomenis.

Informacija apie atliktų prevencinių programų, finansuojamų iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, skaičių ne visada sutampa: TLK³⁶, Mosėdžio PSPC 2021 ir 2022 metų veiklos ataskaitose³⁷ ir išrašytose sąskaitose nurodomi skirtingi skaičiai.

Iš pajamų analizės matoma, kad Mosėdžio PSPC aktyviai dirba, kad įstaigos finansinė situacija gerėtų. Savo banko sąskaitose ir kasoje Mosėdžio PSPC 2021 metų pabaigoje turėjo – 66,0 tūkst. Eur, o 2022 metų – 136,7 tūkst. Eur.

Audito metu patikrintos 2021 ir 2022 metais išrašytos sąskaitos faktūros, toliau nurodyti nustatyti trūkumai. Sąskaitos faktūros TLK neišrašomos naudojamoje apskaitos programoje (paskui daromas įrašas bendra suma pajamų registravimui), todėl paliekamos klaidos (neatitinka tos pačios eilutės kaina ir suma, nurodomas tas pats mėnuo keliuose sąskaitose faktūrose ir pan.). Ranka

³⁶ Valstybinė ligonių kasa, <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/informacija-gydymo-istaigoms-ir-partneriams/teritoriniu-ligoniu-kasu-statistika-tyrimai-ir-analizes/klaipedos-teritorine-ligoniu-kasa-22/prevenciniu-programu-vykdydas-4>

³⁷ Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2022-04-28 sprendimas Nr. T9-106 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro 2021 metų veiklos ataskaitos patvirtinimo“, <https://www.mosedziopspc.lt/administracine-informacija/vadovo-ataskaitos/>.

išrašomos sąskaitos faktūros dažnai neatitinka Finansinės apskaitos įstatyme³⁸ nustatytų reikalavimų apskaitos dokumentams (nenurodomi Mosėdžio PSPC rekvizitai, taip pat pirkėjų juridinių asmenų kodai ir kt.).

Išrašytos sąskaitos faktūros netinkamai archyvuojamos: Klaipėdos TLK išrašomos sąskaitos faktūros archyvuojamos atskiroje byloje, o visos kitos išrašomos sąskaitos archyvuojamos su banko dokumentais. Pagal Mosėdžio PSPC dokumentacijos planą visos išrašytos sąskaitos faktūros turi būti archyvuojamos byloje 3.18. *Išrašytos sąskaitos faktūros*, o byloje 3.7. *Banko dokumentai (sąskaitos-faktūros, pavedimai) ir gautų sąskaitų faktūrų registras (F3)* – gautos sąskaitos faktūros, kurios turi būti registruojamos į registrą F3 (ant pateiktų gautų sąskaitų faktūrų nėra registracijos žymos, tik žyma „Apmokėti“, pateiktame Gaunamų PVM sąskaitų faktūrų registre tai pat nėra registro identifikacinio žymens F3).

2.2. Įstaigos sąnaudų struktūra keitėsi minimaliai

Mosėdžio PSPC sąnaudos 2022 metais padidėjo 276,0 tūkst. Eur palyginus su 2021 metais, tačiau sąnaudų struktūra pasikeitė labai minimaliai. Visa Mosėdžio PSPC sąnaudų struktūra pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. Mosėdžio PSPC sąnaudų struktūra 2021–2022 m. (Eur/proc.)

Veiklos sąnaudos	2021 m.		2022 m.	
	Eur	proc.	Eur	proc.
Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo	359 095,55	75,2	579 918,86	77,0
Nusidėvėjimo ir amortizacijos	3 256,88	0,7	5 002,70	0,7
Komunalinių paslaugų ir ryšių	2 719,33	0,6	9 878,56	1,3
Transporto	2 049,06	0,4	4 775,84	0,6
Kvalifikacijos kėlimo	238,70	0,1	7 074,90	0,9
Paprastojo remonto ir eksploatavimo	24 976,17	5,2	60 198,45	8,0
Sunaudotų ir parduotų atsargų savikaina	31 352,83	6,6	53 159,18	7,1
Kitos išlaidos	53 669,39	11,2	33 404,90	4,4
Iš viso sąnaudų	477 357,91	100	753 413,39	100

Parengė Kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC FAR duomenis.

Mosėdžio PSPC didžiąją biudžeto dalį skiria darbo užmokesčiui. 2021 metais darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos sudarė 75,2 proc. visų sąnaudų, o 2022 metais dar padidėjo ir jau sudarė 77 proc.

Medicinos prekių ir medicinos paslaugų pirkimo sąnaudos (medikamentai, vakcinos, laboratorinės paslaugos, medicinos atliekų tvarkymo bei medicinos technikos priežiūra ir remontas ir kt.) 2021 metais sudarė 12,8 proc., o 2022 metais sumažėjo iki 6,4 proc. Komunalinių paslaugų ir ryšių sąnaudos 2022 metais išaugo iki 1,3 proc. nuo 0,6 proc. 2021 metais. Visos kitos sąnaudos 2021–2022 metų laikotarpiu keitėsi minimaliai ir reikšmingos įtakos biudžetui neturėjo.

³⁸ LR Finansinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574, nauja redakcija nuo 2022-05-01.

2.3. Darbo užmokesčio nustatymo dokumentai neatitinka teisės aktų reikalavimų

Mosėdžio PSPC daugiausiai lėšų skiria darbuotojų darbo užmokesčiui. Audito metu vertinome darbo apmokėjimo sistemą, darbo laiko apskaitą ir darbo užmokesčio priskaičiavimą ir išmokėjimą.

➤ *Darbo apmokėjimo tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis nebegaliojančiais teisės aktais.*

Darbo apmokėjimo sąlygos turi būti numatytos įstaigoje esančioje kolektyvinėje sutartyje, o jeigu tokios nėra – darbdavio patvirtintoje darbo apmokėjimo sistemoje³⁹. Keičiant darbo apmokėjimo sistemą turi būti įvykdytos informavimo ir konsultavimo procedūros LR Darbo kodekso nustatyta tvarka.

Mosėdžio PSPC audito laikotarpiu galiojo dvi Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (toliau – LNSS) šakos kolektyvinės sutartys⁴⁰: 2018-08-31 Nr. 2/S-133 (su pakeitimais iki 2021-12-31, toliau – 1-oji kolektyvinė sutartis) ir 2021-11-15 Nr. S-234 (įsigaliojo nuo 2022-01-01, toliau 2-oji kolektyvinė sutartis). Kolektyvinės sutarties tikslas – garantuoti LNSS įstaigose dirbančių darbuotojų geresnes darbo, socialines ir ekonomines sąlygas, nei tai numatyta Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

Pagal 1-ąją kolektyvinę sutartį įstaigos, turėjo parengti darbo užmokesčio nustatymo tvarką, vadovaujantis prie 1-osios kolektyvinės sutarties patvirtintais LNSS viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, darbo apmokėjimo nuostatais. 2-ojoje kolektyvinėje sutartyje parengta Viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų specialioji dalis, kuri taikoma ir galioja su 2-osios kolektyvinės sutarties bendrąja dalimi.

Mosėdžio PSPC audito laikotarpiu buvo tvirtinami⁴¹ trys su Stebėtojų taryba suderinti darbo apmokėjimo tvarkos aprašai. Tvirtinant paskutinį aktualų Mosėdžio PSPC darbo apmokėjimo tvarkos aprašą vadovautasi nebegaliojančia 1-ąja kolektyvine sutartimi bei nebegaliojančiu sveikatos apsaugos ministro įsakymu⁴².

Pakutiniame audito laikotarpiu galiojusiame darbo apmokėjimo tvarkos apraše pakankamai aiškiai išdėstyta darbo apmokėjimo tvarka įstaigoje, išskyrus tai, kad:

- bazinis darbo užmokesčio dydis kiekvienais metais tvirtinamas direktoriaus įsakymu, kai pagal LNSS kolektyvinės sutarties nuostatas bazinis dydis einamaisiais metais prilyginamas kiekvienų praėjusių metų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta minimaliai mėnesinei algai (toliau - MMA), galiojusiai gruodžio 31 d.;

- tvarkos aprašo prieduose nustatant pastoviosios darbo užmokesčio dalies keoficiento dydį „nuo iki“ nesilaikoma pastoviosios dalies apskaičiavimo nuostatų nurodytų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo 7 punkte.

³⁹ LR Darbo kodeksas, 140 str. 3 d.

⁴⁰ LNSS šakos kolektyvinės sutartys su visais pakeitimais skelbiamos adresu <https://sam.lrv.lt/lt/teisine-informacija/sakos-kolektyvines-sutartys>

⁴¹ VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2020-06-12 įsakymas Nr. V1-1 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“, 2021-05-03 Nr. V1 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ ir 2022-03-21 Nr. V1-13 „Dėl viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“.

⁴² LR Sveikatos apsaugos ministro 2014-11-25 įsakymas Nr. V-1228 „Dėl Valstybės ir savivaldybių viešųjų asmens sveikatos priežiūros ir farmacijos paslaugas teikiančių darbuotojų (išskyrus vadovų ir jų pavaduotojų) darbo užmokesčio nustatymo kriterijų patvirtinimo“ (nebegalioja nuo 2019-02-13).

Įstaigos vadovo darbo amokėjimo tvarka nustatyta Įstatymo 15¹ str. Įstaigos vadovo darbo užmokestį sudaro pastovioji ir kintamoji darbo užmokesčio dalys. Pastoviosios dalies apskaičiavimui naudojama Įstatymo nustatyta formulė, įstaigos buhalterė paskaičiuoja formulei reikalingus duomenis. O kintamoji darbo užmokesčio dalis nustatoma vadovaujantis LNSS viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų mėnesinio darbo užmokesčio kintamosios dalies dydžio nustatymo tvarkos aprašu⁴³.

Mosėdžio PSPC direktorius į pareigas paskirtas⁴⁴ nuo 2021-03-17. Mosėdžio PSPC direktorius įstaigoje dirba ir šeimos gydytoju. Toje pačioje įstaigoje turi dvi darbo sutartis. Įstaigoje darbuotojas gali turėti vieną darbo sutartį, kurioje bet kokie papildomi darbo santykiai reguliuojami per susitarimus dėl papildomo darbo⁴⁵. Apie esamą situaciją Mosėdžio PSPC direktorius buvo informuotas 2021-05-10 Mero raštu⁴⁶, tačiau reikiami dokumentai ir informacija nebuvo pateikti.

Darbo funkcija, darbo apmokėjimo sąlygos ir darbovietė yra būtinios darbo sutarties sąlygos⁴⁷, tačiau po darbo sutarčių pakeitimo ne visada nurodomos pakeistos darbo sutarčių sąlygos (pvz., nurodomi tik pakeisti darbo sutarties punktai ir teisinis pagrindas). Pagal LR Darbo kodekso nuostatas darbo laiko norma nurodoma darbo valandomis per savaitę, darbo valandomis per dieną ar kitą apskaitinį laikotarpį, nepažeidžiant šio kodekso ar kitų darbo teisės normų nustatytų maksimaliojo darbo laiko ir minimaliojo poilsio laiko trukmės reikalavimų, tačiau yra darbo sutarčių, kuriose nurodomas tik užimamo etato dydis. Būtina peržiūrėti turimas darbo sutartis ir darbo sutartis sudaryti arba daryti jų pakeitimus vadovaujantis LR Darbo kodekso nuostatomis.

➤ ***Darbo laiko apskaita tvarkoma nesilaikant teisės aktų nuostatų.***

LR Darbo kodeksas įpareigoja⁴⁸ darbdavį tvarkyti darbuotojų darbo laiko apskaitą. Į darbo laiko apskaitą privaloma įtraukti darbuotojo faktiškai dirbtus:

- 1) viršvalandžius;
- 2) darbo laiką švenčių dieną;
- 3) darbo laiką poilsio dieną, jeigu jis nenustatytas pagal grafiką;
- 4) darbo laiką naktį;
- 5) darbo laiką pagal susitarimą dėl papildomo darbo.

Darbo laiko apskaita tvarkoma darbdavio patvirtintos⁴⁹ formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose. Mosėdžio PSPC darbo laiko apskaitos žiniaraščio forma nepatvirtinta. Audituojamu laikotarpiu nuo 2021 m. sausio mėn. iki 2022 m. sausio mėn. darbo laiko apskaitos žiniaraščiai pildyti programoje, o nuo 2022 m. vasario mėn. pildomi Excel programoje.

Audito procedūrų metu nustatyta:

- švenčių dienų išvakarėse darbo dienos trukmė sutrumpinama viena valanda visiems darbuotojams, nors ši DK nuostata⁵⁰ netaikoma pagal sutrumpintą darbo laiko normą dirbantiems darbuotojams. Vyriausybės nustatyta tvarka 38 valandų per savaitę darbo laiko norma nustatoma⁵¹

⁴³ LR Sveikatos apsaugos ministro 201903-25 įsakymas Nr. V361 „Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų mėnesinės algos kintamosios dalies dydžio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁴⁴ Skuodo rajono savivaldybės mero 2021-03-16 potvarkis Nr. M3-31 „Dėl V. L. skyrimo viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro direktoriumi“.

⁴⁵ LR Darbo kodeksas, 35 str.

⁴⁶ Skuodo rajono savivaldybės mero 2021-05-10 raštas Nr. R2-1099 „Dėl susitarimo dėl papildomo darbo“.

⁴⁷ LR Darbo kodeksas, 33 str. 2 d.

⁴⁸ Ten pat, 120 str. 1 d.

⁴⁹ Ten pat, 120 str. 3 d.

⁵⁰ Ten pat, 112 str. 5 d. (nuo 2022-08-01- 112 str. 6 d.).

⁵¹ LR Vyriausybės 2017-06-21 nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ patvirtintas Sutrumpinto darbo laiko normų ir apmokėjimo tvarkos aprašas, 7 p.

sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems sveikatos priežiūros paslaugas, kartu su jais dirbantiems darbuotojams, kurie tiesiogiai aptarnauja pacientus arba dirba tomis pačiomis sąlygomis.

- švenčių dienų išvakarėse darbo dienos trukmė netrumpinama viena valanda (pvz., 2022 m. spalio 31 d. visi darbuotojai dirbo pilną darbo dieną);

- ne visada nurodomas faktiškai dirbtų dienų ir valandų per mėnesį skaičius (pvz. 2022 m. lapkričio mėn. gydytojas – odontologas, bendrosios praktikos slaugytoja);

- nežymimos poilsio ir šventinės dienos (2022 m. sausio–lapkričio mėn.).

Nuo 2022 m. vasario mėn. už darbo laiko apskaitos žiniaraščių pildymą atsakinga administratorė (2022 m. sausio mėn. darbo laiko apskaitos žiniaraštis nepasirašytas jį užpildžiusio asmens, todėl neaišku, kas jį užpildė). Nors LR Darbo kodeksas numato galimybę darbdaviui nustatyti darbo laiko apskaitos taisykles tik jeigu pats darbuotojas tvarko savo darbo laiko apskaitą, tačiau bet koku atveju tikslinga pasirengti darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo taisykles dėl aiškesnės darbo laiko apskaitos, ypač kai darbo laiko apskaitą tvarko su apskaita nesusiję asmenys, kaip šiuo atveju – administratorė.

2.4. Tik dalis viešųjų pirkimų vykdoma efektyviai

2021–2022 metų laikotarpiu Mosėdžio PSPC įsigydama prekes, paslaugas ir darbus vykdė mažos vertės pirkimus. Praktiškai visi mažos vertės pirkimai atlikti neskelbiamos apklausos būdu. Audituojamu laikotarpiu pirkimus įstaigoje atliko paskirtas pirkimo organizatorius vadovaudamasis Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu⁵² ir įstaigos vadovo patvirtintu pirkimu organizavimo tvarkos aprašu⁵³.

➤ *Įstaigoje viešųjų pirkimų dokumentacija tvarkoma nesilaikant dokumentų tvarkymo ir apskaitos reikalavimų.*

Visi pirkimų dokumentai sisteminami atskirose vienuose bylose pagal dokumento rūšį: pirkimo paraiškos ir tiekėjų apklausos pažymos. Šie dokumentai į bylas dedami chronologine tvarka. Pagal bendruosius užbaigtų bylų formavimo reikalavimus⁵⁴, pirkimo dokumentai bylose turėtų būti rūšiuojami pagal jų turinį ir paskirtį, t. y. pradedant iniciatyviniu dokumentu – pirkimo paraiška, ir baigiant galutiniu pirkimo rezultatu – sudaryta sutartimi, gauta sąskaita faktūra ir pan. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pirkimų dokumentų bylose nebuvo rasta pirkimo techninių specifikacijų, pateiktų tiekėjų pasiūlymų, jų nagrinėjimo ir vertinimo dokumentų, o sutartys ir sąskaitos faktūros pateiktos atskirose bylose. Įstaigos dokumentacijos plane⁵⁵ numatyta, kad dokumentai susiję su pirkimais segami į vieną bylą, tačiau praktiškai šio reikalavimo nesilaikoma. Pažymime, kad tik nuoseklus pirkimo dokumentų rūšiavimas leidžia pagrįsti atlikto pirkimo eigą ir užtikrina pirkimų

⁵² Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas.

⁵³ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2017-10-02 įsakymu Nr. VI-12 patvirtintas Viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas (galiojo iki 2022-12-08, t. y. beveik iki audito laikotarpio pabaigos).

⁵⁴ LR Vyriausiojo archyvaro 2011-07-14 įsakymu Nr. V-118 „Dėl dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės, 41–45 p.

⁵⁵ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2020-11-09 patvirtintas 2021 metų dokumentacijos planas, 3.13 eilutė (bylos indeksas); VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2021-11-15 patvirtintas 2022 metų dokumentacijos planas, 3.13 eilutė (bylos indeksas).

vidaus kontrolės sistemos tinkamą įgyvendinimą, kas konkrečiu atveju leidžia daryti išvadą, jog pirkimų vidaus kontrolė įstaigoje funkcionuoja netinkamai.

➤ ***Pirkimo dokumentuose nurodoma netikslī ir neišsami informacija apie pirkimo objektą.***

Pirkimo dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia⁵⁶. Pirkimo objekto apibūdinimas ir techninės specifikacijos rengimas yra viena atsakingiausių užduočių per visą viešojo pirkimo procesą, nes šiame etape yra didžiausia rizika iš esmės padidinti galimą konkurenciją arba ženkliai ją apriboti. Audito procedūrų metu įvertinus pirkimo paraiškas buvo nustatyta, kad visais atvejais (100 proc.) pirkimo objektas apibūdinamas abstrakčiai, taip pat pirkimų dokumentacijoje nebuvo rasta techninių specifikacijų, kuriose būtų pateikti detalesni reikalavimai. Pateikiame keletą pavyzdžių:

- Pirkimo paraiškoje⁵⁷ nurodoma, kad siekiama įsigyti „Radiatorių detales“, tačiau nėra nurodoma tikslesnė informacija apie tai, kokios detalės reikalingos, kokius parametrus turi jos atitikti ir koks kiekis reikalingas. Sąskaitoje faktūroje⁵⁸ nurodoma, jog buvo įsigyta „žalvarinė jungtis, termostatinė galvutė, el. siurblys ir nuorintojas“. Kyla klausimas, kaip ir koku būdu tiekėjas buvo informuotas apie konkrečių detalių poreikį.

- Pirkimo paraiškoje⁵⁹ nurodoma, kad siekiama įsigyti remonto darbus „Patalpų remontas“. Techninė specifikacija, darbų aprašas ir kita informacija nepateikiama. Apie tai, kokie darbai buvo atlikti galima nustatyti tik iš darbų perdavimo – priėmimo akto⁶⁰, kuris saugomas kartu su buhalteriniais dokumentais, o ne su pirkimo dokumentais. Pirkimo sąlygose taip pat nurodoma, kad pasiūlymai bus vertinami vadovaujantis mažiausios kainos ir ekonominio gyvybingumo⁶¹ kriterijais, tačiau pirkimo dalyviams nepaaiškinama, kokiais vertinimo kriterijų parametrais ir kitais lyginamaisiais svoriais jie bus vertinami, kokia jų įtaka perkamo objekto naudojimo efektyvumui ir potencialiai ekonominei naudai, kas akivaizdžiai neužtikrina objektyvaus ir skaidraus pasiūlymo vertinimo.

- Pirkimo paraiškose taip pat nurodoma, kad norima įsigyti akmens anglis⁶², kanceliarines prekes⁶³, baldus⁶⁴, vakcinas⁶⁵ ir t. t. Jokių išsamesnių paaiškinimų ar keliamų reikalavimų šioms prekėms (ypatybių, savybių, parametrų, kiekių) perkančioji organizacija nepateikia.

⁵⁶ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, 24.3.3. p.

⁵⁷ VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-10-26 pirkimo paraiška Nr. 2021/80 (Reg. Nr. 84).

⁵⁸ ŽŪKB „Litbera“ 2021-10-26 PVM sąskaita faktūra Nr. LBE002576.

⁵⁹ VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-05-14 pirkimo paraiška Nr. 2021/29-1 (Reg. Nr.37).

⁶⁰ 2021-06-09 darbų perdavimo – priėmimo aktas pagal Darbų atlikimo sutartį Nr. 3 (2021-05-14).

⁶¹ Viešuosiuose pirkimuose vertinimo kriterijus „ekonominis gyvybingumas“ nenaudotinas. Vertinimo kriterijus „Ekonominis gyvybingumas“ gali būti aktualus ūkio subjektams, kurie siekia pasinaudoti ES parama pagal Lietuvos kaimo plėtros programos priemones. Viešuosiuose pirkimuose pasiūlymų vertinimui naudotinas terminas „Ekonominis naudingumas“ arba „Ekonomiškai naudingiausias“.

⁶² VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-07-30 pirkimo paraiška Nr. 2021/53 (Reg. Nr. 59); VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-03-18 pirkimo paraiška Nr. 2021/14 (Reg. Nr. 18); VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2022-02-17 pirkimo paraiška Nr. 2022/12; VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2022-05-03 pirkimo paraiška Nr. 2022/52.

⁶³ Kanceliarinių prekių pirkimai atlikti skelbiamos apklausos būdu per CPO (žinomi pirkimų Nr. CPO208671 (2022-04-13); Nr. CPO195421 (2022-01-07)).

⁶⁴ VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-01-07 pirkimo paraiška Nr. 1; VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-04-30 pirkimo paraiška Nr. 2021/26 (Reg. Nr. 30).

⁶⁵ VšĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-04-12 pirkimo paraiška Nr. 2021/21 (Reg. Nr. 25).

Tai tik keletas pavyzdžių, kurie iliustruoja kaip perkančioji organizacija netinkamai įgyvendina viešųjų pirkimų reikalavimą aiškiai ir tiksliai apibrėžti perkamą objektą. Tokia ydinga pirkimo paraiškų pildymo praktika neleidžia užtikrinti veiksmingos pirkimo dalyvių konkurencijos bei pažeidžia pagrindinius viešųjų pirkimų principus.

➤ ***Pasitaiko atvejų, kai pirkimo paraiškose nurodomas konkretus prekės ženklas.***

Pirkimo objektą perkančioji organizacija turi apibūdinti taip, kad būtų išvengta tiesioginės nuorodos į konkretų modelį, prekės ženklą, patentą, kilmę ir pan. Audito metu tikrinome, ar įstaiga laikosi šio reikalavimo ir nustatėme atvejų, kai apibūdinant pirkimo objektą buvo nurodomi konkretūs prekių ženklų pavadinimai. Audituojamu laikotarpiu įstaigoje iš viso buvo užpildytos 311 pirkimo paraiškų, iš kurių 48-iose (15,4 proc.) buvo nurodyti konkretūs prekių ženklų pavadinimai:

- 2021 metais – 11 atvejų arba 10,5 proc. nuo visų tais metais užpildytų paraiškų;
- 2022 metais – 37 atvejai arba 18 proc. nuo visų tais metais užpildytų paraiškų.

Pavyzdžiui, įstaiga pirkdama vakcinas nurodo firminius jų pavadinimus: „TicoVac“⁶⁶ (encefalito vakcina), „Influvac“⁶⁷ (gripo vakcina), „Apexxnar“⁶⁸ (pneumokokinė vakcina) ir pan. Visas šias paminėtas vakcinas gamina ir kiti gamintojai, todėl pirkimo objekte arba techninėje specifikacijoje turėtų būti nurodytos veikliosios medžiagos ar kiti funkciniai reikalavimai, o ne konkretūs prekinių ženklų pavadinimai. Išimtis gali būti taikoma tik tada, kai jie skirti ligonių gydymo tęstinumui, tačiau tai turėtų būti grindžiama realiu poreikiu. Be to, įstaiga planuodama savo veiklą turėtų tokį poreikį nusistatyti iš anksto, t. y. dar iki pirkimo.

Pirkimo sąlygose perkamų daiktų savybės gali būti apibūdinamos tiksliais apibūdinimais, tačiau pagal nediskriminavimo principą draudžiama nurodyti konkrečius prekių pavadinimus, ženklus ir kitus specifinius reikalavimus, būdingus konkretaus gamintojo prekėms. Tokia situacija apriboja potencialių pirkimo dalyvių galimybes dalyvauti pirkime ir riboja konkurenciją.

➤ ***Nepakankama pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolė.***

Perkančioji organizacija turi pareigą pirkimų organizavimo tvarką nusistatyti savo vidaus dokumentuose. Audituojamu laikotarpiu įstaigoje galiojo 2017 metais patvirtintas Viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas)⁶⁹, kuriame buvo nustatyta mažos vertės pirkimų būdai, jų atlikimo tvarka, atsakingi asmenys ir kontrolės priemonės. Pažymėtina, kad šis tvarkos aprašas nebuvo nė karto aktualizotas⁷⁰ iki 2022 metų pabaigos, kai buvo patvirtintos Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės⁷¹.

⁶⁶ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2021-06-29 pirkimo paraiška Nr. 2021/45 (Reg. Nr. 50); VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2022-11-11 pirkimo paraiška Nr. 136. Iš viso tokių paraiškų rasta 2021 m. – 2 (dvi), 2022 m. 7 (septynios).

⁶⁷ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2022-09-27 pirkimo paraiška Nr. 114.

⁶⁸ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus patvirtinta 2022-10-10 pirkimo paraiška Nr. 124.

⁶⁹ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2017-10-02 įsakymu Nr. VI-12 patvirtintas Viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas.

⁷⁰ Pastaba: Nuo 2017 m. Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo nuostatos buvo keičiamos ir tikslinamos 5 kartus. Nuoroda į suvestinių redakcijų sąrašą [1S-97 Dėl Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo \(lrs.lt\)](#)

⁷¹ VŠĮ Mosėdžio PSPC direktoriaus 2022-12-08 įsakymu Nr. VI-50 patvirtintas Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės.

Audito procedūrų metu nustatyta, kad organizavimo ir vidaus kontrolės trūksta šiose pirkimų organizavimo srityse:

- **Pirkimo procedūrų organizavimo.** Pirkimo organizatorius atsakingas už pirkimo dokumentavimą nuo pirkimo iniciavimo iki jo užbaigimo. Jis taip pat atsako, kad atitinkami pirkimo etapai būtų atliekami nustatytu laiku ir eiliškumu. Audito metu buvo nustatyta keletas atvejų, kai tiekėjų apklausos pažyma buvo užpildyta anksčiau nei pirkimo pažyma arba kai pirkimo dokumentai supildomi ir užregistruojami vėliau nei buvo gauta ir apmokėta sąskaita.

- **Pirkimo vertės nustatymo.** Pirkimo paraiška dažnu atveju užpildoma realiai neįvertinus rinkos situacijos kainos atžvilgiu. Pirkimo dokumentuose stebima tendencija, kai planuojama pirkimo vertė nesutampa su galutine pirkimo verte, t. y. planuojama pirkimo vertė nurodoma mažesnė nei tiekėjo sąskaitoje nurodyta galutinė pirkimo suma. Pažymėtina, kad visos pirkimo paraiškos pasirašytinai yra suderintos su buhalterė ir įstaigos vadovu. Vadinasi, tokių netikslumų dėl vykdomos kontrolės neturėtų būti. Tačiau tokie atvejai įstaigoje nėra atsitiktiniai ir pavieniai. Pavyzdžiui, 2021 metais daugiau nei ketvirtadalis (26,7 proc.)⁷² paraiškų buvo užpildytos su neteisinga planuojama pirkimo verte, o 2022 metais – tokių paraiškų buvo beveik trečdalis (30,6 proc.)⁷³. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pirkimo dokumentų derinimo procesas vykdomas formaliai.

- **Sutarčių rengimo.** Viešųjų pirkimų sutarčių sąlygos turi kuo labiau atspindėti galutinį atlikto viešojo pirkimo rezultata, t. y. pirkimo dokumentuose suformuluotus reikalavimus, pirkimo vykdytojo ir pirkimą laimėjusio tiekėjo įsipareigojimus bei atsakomybę. Perkančioji organizacija atsakinga už sutarties projekto parengimą, tačiau konkrečiu atveju, buvo nustatyta, kad daugelis įstaigos viešųjų pirkimų sutarčių pasirašytos pagal pirkimo dalyvio pateiktą sutarties formą, kuri dažnu atveju nevisiškai atitinka Įstatymo⁷⁴ keliamus reikalavimus. Pavyzdžiui, sutartyse nenurodomi už sutarties vykdymą atsakingi asmenys, sutarties nutraukimo ir pakeitimo sąlygos, pradinė sutarties vertė ir pan.

- **Sutarčių kontrolės.** Viešųjų pirkimų sutartys įstaigoje administruojamos ir kontroliuojamos neefektyviai. Pasitaiko atvejų, kai sutartys pratęsimos pasibaigus nustatytiems terminams, apmokamos sąskaitos už prekes ir paslaugas, kurios nėra įtrauktos į sutarties objektą, neatliekama gaunamų sąskaitų ir pradinės sutarties vertės stebėseną ir kontrolę. Pavyzdžiui, laboratorinių tyrimų pirkimo dokumentuose⁷⁵ nurodyta, kad pirkimo vertė lygi 9 999 Eur. Sutarties galiojimo laikotarpiu paslaugos teikėjas už atliktus diagnostinius tyrimus pagal sudarytą sutartį sąskaitų pateikė už 21 057,46 Eur. Taigi, šios sutarties vertė jos galiojimo pabaigoje padidėjo dvigubai. Iš esmės tai rodo, kad įstaigoje būtina stiprinti komunikavimo ir bendradarbiavimo ryšius tarp vadovo, pirkimo organizatoriaus ir buhalterio.

➤ **Įstaiga žymią dalį prekių, paslaugų ir darbų įsigijo nesilaikant viešųjų pirkimų procedūrų.**

⁷² Pastaba: Audito metu nustatyta, kad 28 (iš 105) pirkimo paraiškose planuojama pirkimo vertė buvo nurodyta mažesnė nei nustatyta galutinė pirkimo vertė, pasibaigus pirkimo procedūroms.

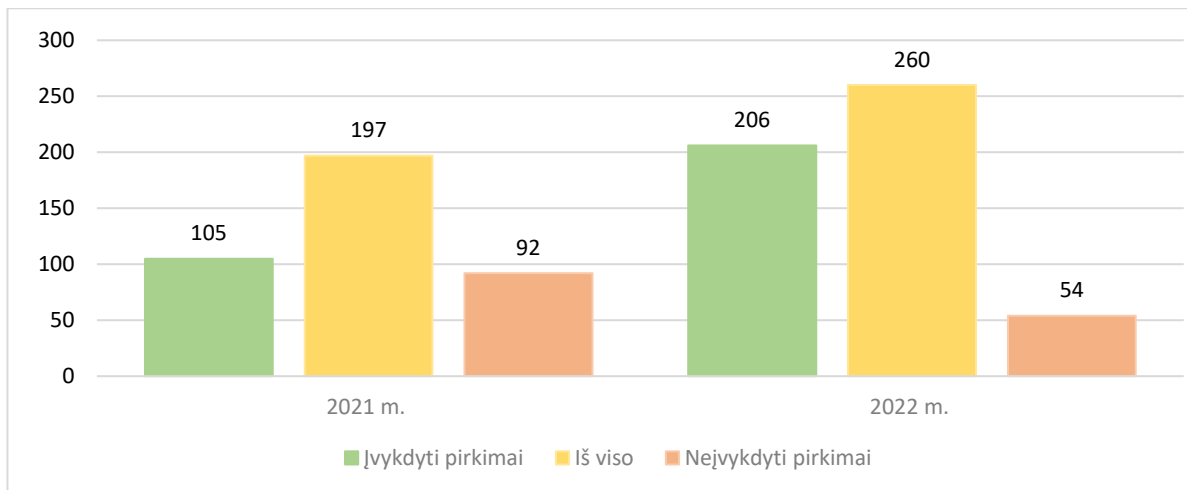
⁷³ Pastaba: Audito metu nustatyta, kad 63 (iš 206) pirkimo paraiškose planuojama pirkimo vertė buvo nurodyta mažesnė nei nustatyta galutinė pirkimo vertė, pasibaigus pirkimo procedūroms.

⁷⁴ LR Viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491, 87 str. 1. d.

⁷⁵ Laboratorinių tyrimų paslaugų teikimo 2022-01-03 sutartis Nr. 2022/01 sudaryta su UA „Baltic Medics“.

Viešojo pirkimo metu perkantysis subjektas turi užtikrinti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų laikymąsi ir siekti racionalaus įstaigos lėšų panaudojimo⁷⁶. Šių principų ir tikslų įgyvendinimą garantuoja tinkamas viešųjų pirkimų procedūrų vykdymas. Audito metu atlikus įvykdytų pirkimų⁷⁷ ir apmokėtų sąskaitų lyginamąją analizę nustatyta, jog įstaiga ne visada laikosi privalomų viešųjų pirkimų procedūrų.

4 pav. Pirkimų skaičius 2021–2022 metais (vnt.)

Parengė Skuodo rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Mosėdžio PSPC pateiktus duomenis.

Iš 4 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad viešųjų pirkimų skaičius didėja. 2022 metais įstaiga prekių, paslaugų ir darbų įsigijo 32 proc. daugiau nei 2021 metais, tačiau kiekvienais metais žymi dalis (2021 m. – 46,7 proc., 2022 m. – 20,8 proc.) pirkimų įvykdyti nesilaikant viešųjų pirkimų reikalavimų. Audituojamu laikotarpiu iš viso buvo įvykdytos 457 ūkinės operacijos, iš kurių tik 311 buvo apmokėtos po atliktų viešųjų pirkimų procedūrų, likusios 146 – be viešųjų pirkimų organizavimo procedūrų. Taigi, net 32 proc. visų pirkimų įstaigoje audituojamu laikotarpiu buvo atlikti be viešųjų pirkimų procedūrų, kas yra draudžiama.

Iš esmės tai turėjo lemiamos įtakos duomenų teisingumui apie įstaigoje vykdytus pirkimus 2021–2022 metais ir jų vertes, kadangi metinėse ataskaitose pagal Atn-3 formą visi šie pirkimai liko neįtraukti į ataskaitos duomenis. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad šiose ataskaitose pateikti duomenis yra netikslūs ir neatitinka tikros situacijos. Pavyzdžiui, 2021 metų Atn-3 ataskaitoje nurodyta, kad iš viso buvo atlikti 65 pirkimai, kai tuo tarpu įvykdytų pirkimų žurnale užregistruoti 96 pirkimai. Šis pirkimų skaičius taip pat neatitinka faktinės situacijos, nes audito metu buvo nustatyta, kad 2021 metais iš viso buvo įvykdyti 197 mažos vertės pirkimai. Analogiška situacija stebima ir 2022 metų Atn-3 ataskaitoje. Taigi darytina išvada, kad bendra pirkimų vertė 2021–2022 metais iš esmės yra didesnė nei įstaiga deklaravo metinėse Atn-3 ataskaitose.

Apibendrinant tai kas išdėstyta darytina išvada, kad Mosėdžio PSPC vykdydama mažos vertės pirkimus netinkamai ir neefektyviai įgyvendino pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo procedūras. Įstaiga audituojamu laikotarpiu dalį prekių, paslaugų ir darbų įsigijo be pirkimo procedūrų, kas yra draudžiama bei nulėmė neteisingų duomenų metinėse ataskaitose pateikimą.

⁷⁶ LR Viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491, 29 str. 1 ir 2 d.

⁷⁷ Pagal VšĮ Mosėdžio PSPC 2021 ir 2022 metais įvykdytų viešųjų pirkimų žurnalų duomenis.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atlikę viešosios įstaigos Mosėdžio PSPC valdymo ir lėšų panaudojimo vertinimą teikiame išvadą, kad įstaigos veiklos rodikliai rezultatyvūs, tačiau valdymas neefektyvus, o lėšų panaudojimas neefektyvus ir neekonomiškas:

- Įstatai neįregistruoti teisės aktų nustatyta tvarka, kolegialūs valdymo organai nesudaryti arba jų sudėtis neatitinka teisės aktų nuostatų (Ataskaitos 1.1. sk.).
- Valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas tvirtinami įstaigos direktoriaus įsakymu, o ne dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimu (Ataskaitos 1.2. sk.).
- Valdymo struktūroje nenurodyti įstaigos vadovo ir kolegialių organų pavaldumo ir atskaitomybės ryšiai (Ataskaitos 1.2. sk.).
- Įstaigos veikla tik iš dalies atitinka Mosėdžio PSPC strateginį veiklos planą (Ataskaitos 1.3. sk.).
- Nekilnojamojo turto valdymas nesutvarkytas (Ataskaitos 1.4. sk.).
- Finansinių ataskaitų rengimas turi trūkumų (Ataskaitos 1.5. sk.).
- Interneto svetainėje skelbiama neaktuali ir neatnaujinta informacija (Ataskaitos 1.6. sk.).
- Vidaus kontrolė neveikia tiek vykdant viešuosius pirkimus, tiek rengiant finansines ataskaitas (Ataskaitos 1.5. sk., 2.4. sk.).
- Darbo apmokėjimo tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis nebegaliojančiais teisės aktais ir aprašo nuostatos nesuderintos tarpusavyje (Ataskaitos 2.3. sk.).
- Direktoriaus darbo santykiai nesutvarkyti pagal LR Darbo kodekso nuostatas (Ataskaitos 2.3. sk.).
- Darbo laiko apskaita ne visada atitinka teisės aktų nuostatas (Ataskaitos 2.3. sk.).
- Netinkamai ir neefektyviai įgyvendinamos viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo procedūros (Ataskaitos 2.4. sk.).
- Ne visi pirkimai vykdomi teisės aktų nustatyta tvarka (Ataskaitos 2.4. sk.).

Atsižvelgiant į nustatytus trūkumus ir neatitikimus rekomenduojame:

Įstaigos vadovui:

1. Inicijuoti Mosėdžio PSPC įstatų atnaujinimą pagal galiojančius teisės aktus ir įregistruoti juos Juridinių asmenų registre.
2. Užtikrinti, kad Mosėdžio PSPC valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas būtų tvirtinami dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos.
3. Sudaryti gydymo, slaugos tarybas ir medicinos etikos komisiją bei patvirtinti šių darinių veiklos nuostatus.
4. Valdymo struktūroje nurodyti įstaigos vadovo ir kolegialių organų pavaldumo ir atskaitomybės ryšius.
5. Susitvarkyti veiklos planavimo procesą, susieti jį su veiklos ataskaitomis.
6. Parengti ir pateikti tvirtinti Merui atnaujintą įstaigos veiklos strategiją.

7. Gražinti Rukų medicinos punkto (Rukų k., Žemaičių g. 29) patalpas Savivaldybei.
8. Parengti ir patvirtinti Mosėdžio PSPC pritaikytą apskaitos politiką.
9. 2023 m. finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą parengti pagal 6-ojo VSAFAS reikalavimus.
10. Sutvarkyti interneto svetainę pagal aktualią informaciją.
11. Parengti galiojančių teisės aktų nuostatas atitinkančių darbo apmokėjimo tvarkos aprašą ir aprašo nuostatas suderinti tarpusavyje.
12. Pateikti Merui prašymą dirbti papildomą darbą ir pateikti susitarimui dėl papildomo darbo parengimo reikalingą informaciją.
13. Pasitvirtinti darbo laiko apskaitos taisykles ir darbo laiko apskaitos žiniaraščio formą.
14. Pirkimo dokumentus archyvuoti vadovaujantis dokumentų apskaitos reikalavimais.
15. Užtikrinti mažos vertės pirkimų organizavimo teisėtumą.
16. Užtikrinti viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo kontrolę bei nusimatyti priemones šios kontrolės periodiniam įsivertinimui.

Merui:

1. Inicijuoti tinkamos sudėties Mosėdžio PSPC stebėtojų tarybos sudarymą.
2. Nustatyti vidaus kontrolės tvarką Mosėdžio PSPC.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Inicijuoti Mosėdžio PSPC įstatų atnaujinimą pagal galiojančius teisės aktus ir įregistruoti juos Juridinių asmenų registre (Ataskaitos 1.1. sk.).	Mosėdžio PSPC	Pakeisti Mosėdžio PSPC įstatai ir įregistruoti JAR.	2023-10-31
2.	Sudaryti gydymo, slaugos tarybas ir medicinos etikos komisiją bei patvirtinti šių darinių veiklos nuostatus (Ataskaitos 1.2. sk.).	Mosėdžio PSPC	Sudarytos gydymo, slaugos tarybos ir medicinos etikos komisija bei patvirtinti jų veiklos nuostatai.	2023-10-31
3.	Valdymo struktūroje nurodyti įstaigos vadovo ir kolegialių organų pavaldumo ir atskaitomybės ryšius (Ataskaitos 1.2. sk.).	Mosėdžio PSPC	Parengta ir patvirtinta nauja valdymo struktūra su nurodytais vadovo ir kolegialių organų pavaldumo ir atskaitomybės ryšiais.	2023-10-31
4.	Susitvarkyti veiklos planavimo procesą, susieti jį su veiklos ataskaitomis (Ataskaitos 1.3. sk.).	Mosėdžio PSPC	1) Parengtas 2024–2026 m. strateginis veiklos planas (veiklos strategija) ir pateiktas tvirtinti Merui. 2) Parengtas su strateginiu veiklos planu (veiklos strategija) susietas metinių ataskaitų rinkinys (2023 m. ir toliau einančių).	1) 2023-10-31 2) 2024-03-01
5.	Parengti ir pateikti tvirtinti Merui atnaujintą įstaigos veiklos strategiją (Ataskaitos 1.3. sk.).	Mosėdžio PSPC	Parengtas 2024–2026 m. strateginis veiklos planas (veiklos strategija) ir pateiktas tvirtinti Merui.	2023-10-31
6.	Grąžinti Rukų medicinos punkto (Rukų k., Žemaičių g. 29) patalpas Savivaldybei (Ataskaitos 1.4. sk.).	Mosėdžio PSPC	Grąžintos Rukų medicinos punkto patalpos Savivaldybei.	2023-10-31

7.	Parengti ir patvirtinti Mosėdžio PSPC pritaikytą apskaitos politiką (Ataskaitos 1.5. sk.).	Mosėdžio PSPC	Parengta ir patvirtinta Mosėdžio PSPC pritaikyta apskaitos politika.	2023-10-31
8.	2023 m. finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą parengti pagal 6-ojo VSAFAS reikalavimus (Ataskaitos 1.5. sk.).	Mosėdžio PSPC	Parengtas 2023 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas pagal 6-ojo VSAFAS reikalavimus.	2024-03-01
9.	Sutvarkyti interneto svetainę pagal aktualią informaciją (Ataskaitos 1.6. sk.).	Mosėdžio PSPC	Sutvarkyta interneto svetainė pagal aktualią informaciją.	2023-12-31
10.	Parengti galiojančių teisės aktų nuostatas atitinkantį darbo apmokėjimo tvarkos aprašą ir aprašo nuostatas suderinti tarpusavyje (Ataskaitos 2.3. sk.).	Mosėdžio PSPC	Parengtas galiojančių teisės aktų nuostatas atitinkantis darbo apmokėjimo tvarkos aprašas ir tarpusavyje suderintos tvarkos aprašo nuostatos.	2023-07-31
11.	Pateikti Merui prašymą dirbti papildomą darbą ir pateikti susitarimui dėl papildomo darbo parengimo reikalingą informaciją (Ataskaitos 2.3. sk.).	Mosėdžio PSPC	Pateiktas prašymas Merui dirbti papildomą darbą ir pateikti susitarimui dėl papildomo darbo parengimo reikalingi dokumentai, pasirašytas susitarimas dėl papildomo darbo.	2023-07-31
12.	Pasitvirtinti darbo laiko apskaitos taisykles ir darbo laiko apskaitos žiniaraščio formą (Ataskaitos 2.3. sk.).	Mosėdžio PSPC	Patvirtintos darbo laiko apskaitos taisyklės ir darbo laiko apskaitos žiniaraščio forma.	2023-10-31
13.	Pirkimo dokumentus archyvuoti vadovaujantis dokumentų apskaitos reikalavimais (Ataskaitos 2.4. sk.).	Mosėdžio PSPC	Pirkimo dokumentai bus archyvuojami vadovaujantis dokumentų apskaitos reikalavimais. Taip pat bus sutvarkyti 2021 ir 2022 metų pirkimo dokumentai pagal dokumentacijos planą.	2023-07-31
15.	Užtikrinti mažos vertės pirkimų organizavimo teisėtumą (Ataskaitos 2.4. sk.).	Mosėdžio PSPC	Užtikrintas mažos vertės pirkimų organizavimo teisėtumas (bus vykdomi visi viešieji pirkimai teisės aktų nustatyta tvarka, parenkant tinkamą pirkimo būdą).	2023-10-31

16.	Užtikrinti viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo kontrolę bei nusimatyti priemones šios kontrolės periodiniam įsivertinimui (Ataskaitos 2.4. sk.).	Mosėdžio PSPC	Viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo kontrolė bus vykdoma vadovaujantis nustatyta vidaus kontrolės tvarka. Periodinis įsivertinimas bus daromas vieną kartą per metus prieš teikiant informaciją apie vidaus kontrolės įgyvendinimą viešajame juridiniame asmenyje.	2024-03-31
17.	Inicijuoti tinkamos sudėties Mosėdžio PSPC stebėtojų tarybos sudarymą (Ataskaitos 1.1. sk.).	Savivaldybės meras	Sudaryta ir patvirtinta Mosėdžio PSPC stebėtojų taryba.	2023-07-31
18.	Nustatyti vidaus kontrolės tvarką Mosėdžio PSPC (Ataskaitos 1.4., 2.4. sk.).	Savivaldybės meras	Nustatyta vidaus kontrolės tvarka Mosėdžio PSPC.	2023-10-31

Savivaldybės kontrolierė

Neringa Stasiūtė

Vyriausioji patarėja

Sima Jablonskienė

PRIEDAI

Audito ataskaitos „Viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro valdymas ir lėšų panaudojimas“ 1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

Administracijos direktorius – Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktorius
Ataskaita – audito ataskaita „Viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro valdymas ir lėšų naudojimas“
CPO – Centrinė perkančioji organizacija
Įstatymas – Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas
JAR – Juridinių asmenų registras
LNSS – Lietuvos nacionalinė sveikatos sistema
LR – Lietuvos Respublika
Meras – Skuodo rajono savivaldybės meras
MMA – minimalioji mėnesinė alga
Mosėdžio PSPC – viešoji įstaiga Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras
PSDF – Privalomasis sveikatos draudimo fondas
Savivaldybė – Skuodo rajono savivaldybė
Savivaldybės taryba – Skuodo rajono savivaldybės taryba
Savivaldybės administracija – Skuodo rajono savivaldybės administracija
TLK – teritorinė ligonių kasa
VLK – Valstybinė ligonių kasa
VSAFAS – Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai
VSS – viešojo sektoriaus subjektas
VšĮ – viešoji įstaiga

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas – įvertinti ar viešosios įstaigos Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centro valdymas ir lėšų panaudojimas yra efektyvus ir ekonomiškąs. Mosėdžio PSPC teikiamos medicininės paslaugos šio audito metu nevertinamos.

Pagrindiniai audito metu vertinti klausimai:

- Ar įstaigos valdymas efektyvus?
- Ar įstaigos lėšos naudojamos efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai?

Audituojamas subjektas – Viešoji įstaiga Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras.

Audituojamas laikotarpis – 2021–2022 m., siekiant pateikti palyginamąją informaciją naudoti 2018, 2019 ir 2020 metų duomenys.

Auditas atliktas pagal Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁷⁸ (TAAIS).

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai		
Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslai
1. Įstaigos valdymas	<p><u>Dokumentų ir informacijos peržiūra, analizė, pokalbis.</u> Nagrinėti Mosėdžio PSPC veiklos dokumentai, kolegialių organų sudarymas ir veikla. Analizuotas 2021–2023 metų strateginis veiklos planas. Analizuoti Mosėdžio PSPC vidaus dokumentai (pareiginiai nuostatai, įsakymai, įvairios tvarkos ir kt.). Analizuoti nekilnojamojo turto valdymo dokumentai. Analizuoti finansinių ataskaitų rinkiniai ir veiklos ataskaitos. Analizuota informacija Mosėdžio PSPC interneto svetainėje. Pokalbis su įstaigos vadovu, administratore ir buhalterė.</p>	<p>Įvertinti įstaigos valdymo efektyvumą nustatant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar įstaiga veiklą vykdo pagal teisėtus veiklos dokumentus; - ar sudaryti kolegialūs organai ir vykdo veiklą; - ar valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas aiškūs, patvirtinti pagal teisės aktų reikalavimus; - ar įgyvendinamas strateginis veiklos planas; - ar sutvarkytas nekilnojamojo turto valdymo procesas; - ar finansinės ataskaitos rengiamos teisės aktų nustatyta tvarka; - ar interneto svetainėje pateikiama aktuali informacija.
2. Lėšų naudojimas įstaigoje	<p><u>Dokumentų peržiūra, analizė, pokalbis.</u> Analizuotos gaunamos pajamos, jų sudėtis. Analizuotos Mosėdžio PSPC išrašomos sąskaitos faktūros, jų registracija apskaitoje, archyvavimas. Analizuoti finansinių ataskaitų rinkiniai.</p>	<p>Įvertinti įstaigos lėšų naudojimo efektyvumą, ekonomiškumą ir rezultatyvumą, nustatant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaip keitėsi įstaigos pajamos ir sąnaudų struktūra; - ar teisingai išrašomos ir registruojamos apskaitoje išrašomos sąskaitos faktūros; - ar visos pajamos ir sąnaudos pagrįstos apskaitos dokumentais; - ar darbo laiko apskaita, darbo užmokesčio nustatymas, priskaitymas ir išmokėjimas yra teisėtas ir teisingas;

⁷⁸ 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“,

https://www.vkontrole.lt/INTOSAI_standartai/ISSAI_3000_2016_LTv3_2018_07_02.pdf.

	<p>Analizuoti direktoriaus įsakymai dėl darbo užmokesčio.</p> <p>Analizuoti darbo apmokėjimo tvarkos aprašai, darbo sutartys, darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, darbo užmokesčio priskaitymo žiniaraščiai.</p> <p>Analizuoti banko sąskaitų išrašai.</p> <p>Pokalbis su buhaltere.</p> <p>Analizuotos pirkimų sąskaitos.</p> <p>Analizuoti viešųjų pirkimų dokumentai, sutartys.</p> <p>Pokalbis su viešųjų pirkimų organizatoriumi.</p>	<p>- ar viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas atliekamas laikantis teisės aktų reikalavimų.</p>
--	--	---